

چهره‌نویسی

دکتر شریف حسین قاسمی
دانشگاه دهلی، دهلی

اطلاعات ما درباره «چهره‌نویسی» زیاد نیست. بهر صورت چهره‌نویسی در هند از دیر زمان معمول بوده و برای معرفی ظاهری اشخاص و جانوران و اشیای دیگر نوشته می‌شد و مشخصات اینها در آن مرقوم می‌گردید. چهره‌نویسی را میتوان باصطلاح امروزی «شناسنامه» تلقی کرد.

اثری داریم بنام «چهره‌نویسی» (فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی پاکستان، ج ۵، ص ۴۸۴) که نویسنده آن محمد علی آنرا در ۱۹ باب زیر ترتیب داده است:

- ۱- چهره‌نویسی آدم،
- ۲- چهره‌نویسی اسپ،
- ۳- چهره‌نویسی فیلان،
- ۴- شتر،
- ۵- میانه،
- ۶- پالکی (وسیله حمل و نقل انسانها)
- ۷- نرگوار،
- ۸- جاموس (گاومیش)،
- ۹- (?)،
- ۱۰- اسپ پادشاه،
- ۱۱- تیر و کمان،
- ۱۲- تفنگ،
- ۱۳- تفنگ فرنگستان،
- ۱۴- آهو،
- ۱۵- شیر،
- ۱۶- پیتا (پلنگ؟)،
- ۱۷- باز،
- ۱۸- غوک،
- ۱۹- زره.

از این عنوانها بدست می‌آید که چهره‌نویسی آدم، جانوران و اشیای دیگر مورد استفاده انسان در آن زمان معمول می‌بوده است. هدف نویسنده در این اثر اینست که یاد دهد چهره‌نویسی باید چطور انجام گیرد.

نویسنده این اثر خود را با توضیح چهره‌نویسی انسان بدین‌قرار شروع می‌کند:

باب اول، چهره‌نویسی آدم:

آدم سبز رنگ، شورا رنگ، سرخ رنگ، سفید رنگ، یا قوتی رنگ، گندم رنگ،

فراخ پیشانی، گشاده ابرو، قدری پیوسته ابرو، میخی چشم، ازرق چشم...

عکس یک «چهره» یا باید بگوئیم معرفی مشخصات چهره کتبی یک نفر در

زیر چاپ میشود که از دوستی بدست ما رسیده است. نمی‌دانیم که این چهره

متعلق به کدام دوره است و یا کجا نوشته شده بود، ولی چون جالب توجه است و

غالباً کمیاب، برای استفاده خوانندگان گرامی شامل این شماره میگردد:

حلیه مقرر مذکور: گندم رنگ، فراخ پیشانی، گشاده ابرو، میخی چشم،
بلندبینی، هر دو گوش سوراخ، تکه بالای ابرو جانب راست، ریش و بروت سفید،
تمام قد تخمیناً ...

(متن عکس)

حلیه مقرر مذکور: گندم رنگ، فراخ پیشانی، گشاده ابرو، میخی چشم،

بلندبینی، هر دو گوش سوراخ، تکه بالای ابرو جانب راست، ریش و بروت سفید،

تمام قد تخمیناً ...